

Lehetőségek az agrár- és vidékfejlesztési politikában

Dr. Podmaniczky László
egyetemi docens, igazgató helyettes

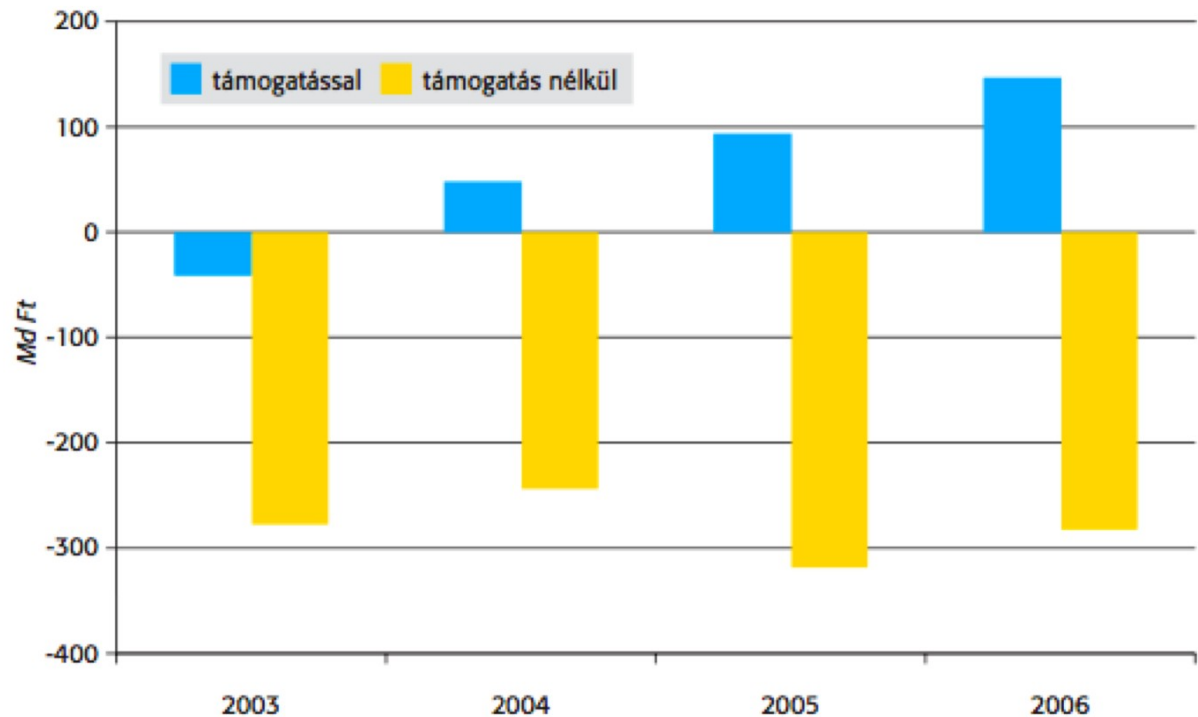
- 1. Mi az agrárpolitika alapkérdése?**
- 2. Mi a mezőgazdaság szerepe a vidéken?**
- 3. Milyen a jelenlegi agrár-vidékpolitika?**
- 4. Lehetőségek és veszélyek, javaslatok**

Az alapkérdés:

A versenyképességet vagy a vidék társadalmi és környezetvédelmi funkcióját szolgálja az agrárpolitika?

Mi a mezőgazdaság?

„A mezőgazdaság olyan ipar, amelynek az a célja, hogy növényi és állati eredetű **termékek előállításával profitot termeljen.**”
(Albert Thaer, 1810)

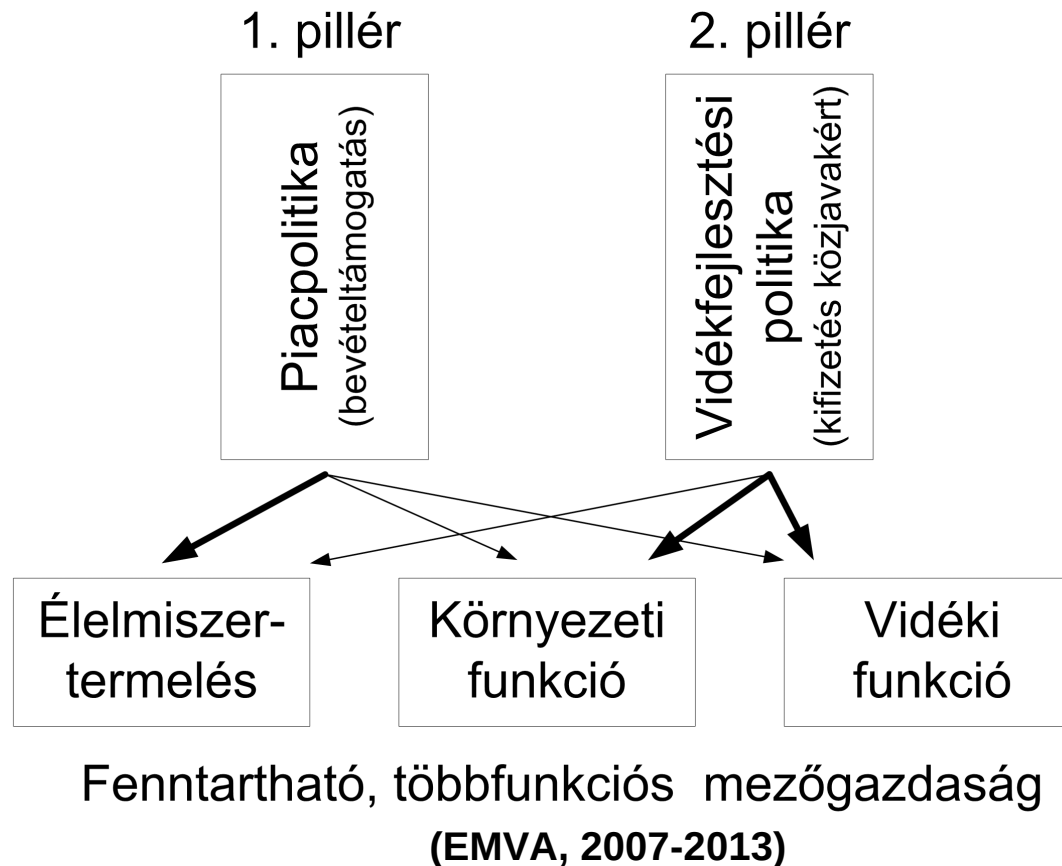
Forrás: Szabó Márton, 2008

Az eredmény alakulása a magyar mezőgazdaságban 2003-2006 között

A többfunkciós mezőgazdálkodás alapvető feladatkörei

- 1. döntően a piac által szabályozott termelési feladatok, amelyek**
 - minőségi élelmiszerek előállításán túl
 - nem élelmiszer célú termékek (megújítható nyers-anyagok, energiaforrások, stb.) előállítását is egyre inkább magukba foglalják, valamint
- 2. a környezettel, a tájjal, a földdel kapcsolatos „nem importálható közjavakat” előállító társadalmi szolgáltatások, azaz**
 - környezeti, valamint
 - foglalkoztatási, szociális és kulturális feladatok ellátása.

A KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA (CAP) PILLÉREI ÉS FUNKCIÓI

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) fő céljai

1. tengely: **versenyképesség** (644 mFt, 45 %)
2. tengely: **a kedvezőtlen adottságú területek támogatása + agrár- és erdészeti környezetgazdálkodási rendszerekhez kötődő támogatások** (442 mFt, 31 %)
3. tengely: **a vidéki életminőségének javítása** (188 m Ft, 13 %)
4. tengely: **a helyi közösségi kezdeményezéseket és tervezési folyamatok elősegítése a LEADER programmal** (75 mFt, 5,2 %)

Összesen 1400 mrd Ft a 7 évre

Káros támogatások

1. Az **intenzív termelés** elősegítésével a mezőgazdasági erőforrások kimerítését, túlhasználátát, a környezet átalakítását ösztönzik;
2. Egy-egy kivételezett csoport **jövedelempozícióját** javítják;
3. Tájfajták kiszorításával csökkentik a **biológiai sokféleséget**;
4. A társadalmi kohéziót, a **vidék eltartó képességét** csökkentik;
5. Növelik a **tranzakciós** költségeket

UMVP I. tengely

Hasznos támogatások

1. a tájhoz, termőhelyhez **alkalmazkodó gazdálkodás** elősegítése a helyben, **helyi erőforrásokkal** történő termelés fenntartása érdekében;
2. **Egészséges táplálék** biztosítása minél szélesebb rétegek számára;
3. a vidék **társadalmi kohéziójának** erősítése, a tárgyi, szellemi örökségének megőrzése;
4. a magasabb vidéki **tranzakciós költségek kompenzálása** vagy csökkentése infrastrukturális beruházásokkal

UMVP II., III., IV. tengely

Az egyenleg:

2004-es vizsgálataink szerint az összes mezőgazdasági támogatásnak majdnem 50 %-át adták a káros támogatások!

**„csak egy erős I. pillér lehet az alapja egy ambíciózus, a jövő kihívásait kezelni tudó közös agrárpolitikának”
(FVM, 2008. október)**

Egy másik stratégia: az alacsonyabb széntartalmú gazdaság

	Magas széntartalmú gazdaság	Alacsony széntartalmú gazdaság
	Mezőgazdaság	
<i>Termesztés jellege</i>	Műtrágya- és növényvédőszer-igényű, nagy gépesítettségi fokú nagyüzemi intenzív tömegtermelés dominanciája	Kis kemikáliaigényű (így környezetbarát), külterjes, munkaintenzívebb elterjedése (biogazdálkodás)
<i>Piac</i>	Világpiacra termel, a helyi piac másodlagos	A helyi piac elsődleges: újfajta termelői-fogyasztói kapcsolatok, a világpiac másodlagos.
<i>Energia</i>	Jórészt fosszilis alapon termelő energiarendszerekhez kapcsolódik Az elérhetőhöz képest víz- és energiapazarló technikák	Helyben termelt megújuló energiát használ; Víztakarékos öntözőrendszerek illetve egyéb energiamegtakarító technikák alkalmazása

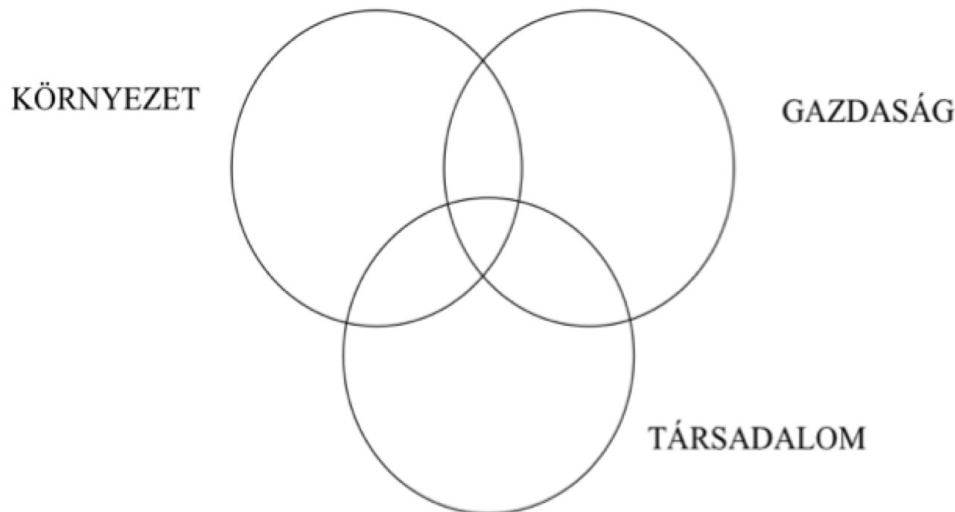
Forrás: Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008-2025

A **vidékfejlesztés aktuális irányai az EU-ban**: a ciprusi konferencia témái (2008. október 16-17):

1. Megfelelni a **globális verseny** kihívásainak
2. A mezőgazdaság és az erdészet alkalmazkodása az **éghajlatváltozáshoz**
3. A **földdel és a közjavakkal** való gazdálkodás közös alapokra helyezése
4. A fejlesztési potenciálok kihasználása a vidéki térségek **változatosságának** megfelelően
5. A megvalósítás előmozdítása sikeres kormányzati- és a „**networking**“ intézményei által – **Európai Vidékfejlesztési Hálózat**

- ◆ A formálódó **Új Közös Agrár- és Vidékpolitika**, mely a vidéki közjavak előállítását és a vidéki társadalom életképességének növelését ösztönzi
- ◆ A **környezeti szempontok erősödése** a “főáramlatú” mezőgazdaságban (új növényvédőszer törvény, környezeti keresztmegfelelés intézménye)
- ◆ A **moduláció erősödése** az EU agrárpolitikájában 1. és a 2. pilléres támogatások között (de: a magyar idegenkedés ettől...)
- ◆ A **“helyi” (local) felértékelődése** (feldolgozás + szövetkezés+ védjegy= a “goodwill” megteremtése), erősödő idegenkedés a “távolival” szemben (+ dráguló szállítás)

- ◆ **Változás az európai agrárfelfogásban:** jobb minőségben *többet termelni* (éghajlatváltozás + energiaigény + új piacok) – az extenzifikáció visszaszorulása, a környezeti problémák növekedése várható (a vizet is fel kellene szántani...)
- ◆ A **fenntarthatóság** problémái (a környezet elsőbbsége a gazdasági és társadalmi szempontokkal szemben – fogyasztás mérséklése vs. versenyképesség?)

„gyenge” fenntarthatóság

„erős” fenntarthatóság

- ◆ a mennyiségorientált termelésről **át kellene helyezni a hangsúlyt a** tájak adottságaihoz illeszkedő, **környezetkímélő, minőségi termelésre**, komplex vidékfejlesztésre
- ◆ A közpénzek közérdekű felhasználásának növelése érdekében **növelni kellene a hasznos támogatások arányát**
- ◆ A **“helyi”** termelés és fogyasztás **ösztönzése támogatásokkal**, a “távoli” tranzakciók visszafogása adókkal
- ◆ A **piaci folyamatok** “hangolására” ne a támogatásokat használjuk, hanem az **agrárstratégiát**
- ◆ **Alkalmazkodó stratégiák** kidolgozásával, adaptív szemlélettel kezeljük a természeti és gazdasági környezet változásait
- ◆ A **részvételi tervezés erősítése** az érintettek bevonásával (de ehhez több idő és türelem kell...)

Köszönöm a figyelmet !

